

Sürdürülebilir Turizmde Rekreasyon ve Animasyon

Serap İnceöz¹

Kadir Baysal²

Özet

Turizmde sektör olarak çeşitliliğin ve kalitenin öneminin anlaşılmasıyla birlikte turizm çeşitlerine ve dolayısıyla sürdürülebilir turizm kapsamında yer alan turistik çekiciliklere de önem artmaktadır. Misafir beklentilerinin belki de en önemli bileşeni tatilleri süresince zamanı daha değerli ve eğlenceli geçirme fikri ve isteğidir. Çünkü turizm artık bir lüks olmaktan çıkıp bir ihtiyaç haline dönüşmüş bu dönüşüm içerisinde de insanlar, gruplar ya da topluluklar hemen hemen herkes bir tatil, tatil içinde eğlence, eğlence içerisinde de kaliteli zamanın değerlendirilmesi beklentisine yoğunlaşmıştır. Fikirden ziyade eyleme, harekete evrilen her davranış rekreasyon ve animasyon kavramlarını turizmde buldurur olmuştur. Bu çalışmada insan istek ve ihtiyaçlarının sürdürülebilir turizm kapsamında rekreasyon ve animasyon ilişkisi üzerinde durulmuştur. En bilinenen yola çıkılarak rekreasyon içerisinde animasyon kavramlarının turizmde sürdürülebilirlik paralelinde incelenip insan ihtiyaç ve taleplerinin değerlendirilmesinde öneminin vurgulanması amaçlanmıştır. Çalışma nitel ve literatür araştırmasına dayalı olarak hazırlanmıştır.

Giriş

Zengin turizm değerlerine sahip ülkeler iklimini, doğasını, yeraltı kaynaklarını, milli bayramlarını, dini ritüellerini, kültürel mirasını ve gastronomi alışkanlıklarını hem tanıtmada hem de paylaşmada oldukça mütevazı davranış gösterme eğilimi içinde olmaktadır. Çünkü turizm ekonomisi kesin varlıklarla ve yoğun kültür birikimiyle, mevcut iklimsel,

1 Öğr. Gör. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Mail: sincooz@cumhuriyet.edu.tr,
Orcid: 0000-0001-6382-7118.

2 Öğr. Gör., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Marmaris TMYO, Mail: kadimbaysal@mu.edu.tr,
Orcid: 0000-0003-2652-6767

tarihi ve coğrafi özellikleriyle bütünleşik bir turizm potansiyelini taşımak durumundadır.

Özellikle şehir gürültüsü, çalışma ve iş stresi, hava kirliliği, nüfus fazlalığı, ulaşım sorunu, gibi birçok etken ikame halkın bu sebeplerden kaçışını, dolayısıyla hem ekolojik turizme hem de doğa temelli turizmin içinde yer alan rekreasyon ve animasyon turizm anlayışına sahip bölgelerin ve destinasyonların tatil tercihine yönelmektedir (Boller vd., 2010).

Ucuz, sakin ve güvenli oluşundan, ulaşım kolaylığı sunan ve aktiviteye dayalı birçok turizm çeşidini deneyimleyebilme imkanı satın alma fikri turistlerin rekreasyon ve animasyon kavramlarını da beraberinde getirerek sürdürülebilir turizm imkanı yaratmaktadır (Çavuşoğlu ve Kolbakır, 2022).

Sürdürülebilir turizm içinde hissedilir oranda ancak, gizli kalmış yönleriyle hemen hemen tüm turistler tarafından ilgiyle ve zevkle uygulanabilen aktivite turizminin iki kavramı olan animasyon ve rekreasyon kavramları, literatürde araştırılarak alan yazında gerek kırsal kalkınmaya gerekse turizmdeki yeri ve önemine bakılarak destinasyon seçiminde önemli bir tercih nedeni olması özellikleriyle bu çalışmaya konu olmuştur. Bölgesel farklılıklara göre tatil seçiminde yaş, cinsiyet, farklı meslek ve iş kollarında bulunan tüm insanların veya toplulukların önemli seçim kriteri haline alan rekreasyon ve animasyonun sürdürülebilir turizmle olan ilişkisi literatürde bir boşluğu dolduracağı hedefi ile çalışma hazırlanmıştır. Amacı birbirinden farklı olan tatil seçimlerinde turistler için belirleyici bir sebep olma sonuçları da çalışmanın gerekliliğini ortaya koymuştur. Turizmde hizmet üreten tüm işletmeler tarafından öncelikle ve özellikle turizmde yer almasına imkan verilen rekreasyon ve animasyonun birbiriyle bütünsel ve işletmeler açısından da gelir getirici, turiste çekicilik kazandırıcı bir sıfatının olduğu sonucuna varılabilir.

Turizmin Tanımı ve Turizmle ilgili Temel Kavramlar

Kalkınma politikaları gereği küreselleşme, hava kirliliği, nüfustaki artışlar gibi değişimleri de kapsamaktadır. Buna bağlı olarak sürdürülebilir kalkınma kavramının ortaya çıkışında kalkınma politikalarında belirttiği şekilde sosyo-kültürel ve çevresel unsurların da göz ardı edilmemesi gerekmektedir (Cinnioğlu, 2006). Bununla beraber değişen ve gelişen toplum düzenindeki turizm anlayışında oluşan değişimler sürdürülebilirliğin üç önemli dinamiği olan ekonomik, sosyal ve çevresel unsurlarını benimsetmeye devam etmektedir (UNEP, 2005: 9; Tıraş, 2012: 61).

Sürdürülebilir turizm ve rekreasyon, çevreyi koruyan, yerel toplulukları destekleyen ve gelecekteki nesillerin de bu kaynaklardan faydalanmasını

mümkün kılan bir turizm anlayışıdır. Nitekim kaynak arayışı ve eldeki mevcutlarla imkânları zorlamak turizm sektöründe talepçi ve faydalanan açısından üç temel farklılıkla bir araya gelmektedir. Deniz ve sahil kesimi, daha yeşil alanları ifade eden doğal kaynakları, üreten insan unsuruna bağlı olarak arkeolojik alanları ve tarihi mimari dokusu yoğun olan kentleri ve son olarak da sosyal ve kültürel kaynaklar olan yeme-içme, gelenek- görenek gibi toplumsal alışkanlıkları açıklamaktadır (Kızılırmak, 2011:2).

Sürdürülebilir Turizm ve Sürdürülebilir Rekreasyon Kavramları

Birçok turizm çeşidini bir araya getiren bir turizm dalı olan sürdürülebilir turizm, turizmde sürekliliğin sağlanması açısından daha faydalı olabildiği için ve çevreye duyarlı, doğayı koruyan özelliğinden dolayı tercih edilmesi avantajlı bir turizm çeşididir denilebilir (UNEP, 2005:2).

Çevresel koruma konusunda doğal kaynakların korunması, atıkların azaltılması, enerji verimliliği sağlanması ve biyolojik çeşitliliğin korunması gibi önlemler alınır. Yerel Toplumların desteklenmesi, yerel halkın ekonomik fayda sağlaması, kültürel mirasın korunması ve turizmin getirdiği sosyal değişimlere olumlu adaptasyon sağlanması amaçlanır. Bu doğrultuda yerel halka gerekli eğitimlerin verilmesi ve halkın bilinçlendirilmesi amaçlanır (Demircan vd., 2022: 151). Ekonomik sürdürülebilirlik, yerel ekonominin güçlendirilmesi ve turizm gelirlerinin adil dağılımı sağlanarak ekonomik sürdürülebilirlik hedeflenmektedir (Demircan, 2016: 16).

Sürdürülebilir Rekreasyon

Doğaya duyarlı aktiviteleri, altyapı ve hizmetlerin sürdürülebilirliğini ve toplum katılımı konularına bağlı yürütülmektedir. Yürüyüş, bisiklet, doğa kampları gibi çevreye zarar vermeyen aktiviteler teşvik edilir. Çünkü doğal alanlarda yapılan rekreasyona dayalı faaliyetlerde minimum düzeyde yapılaşma ve çevresel etkilerin önemszenmesi zaruridir. Yerel halkın rekreasyon alanlarının yönetimine katılımının yanı sıra bu alanlardan fayda sağlamanın teşvik edilmesi konuları ise yoğun işbirliği gerektiren çalışmalarla gerçekleştirilmelidir. Bu yaklaşımlar, uzun vadede turizmin ve rekreasyonun sürdürülebilir bir şekilde devam edebilmesi için önemlidir. Sürdürülebilir turizm ve rekreasyonun gelişimi hem çevresel hem de sosyo-ekonomik faydalar sağlar, bu nedenle planlama ve yönetimde bütüncül bir yaklaşım gerektirir. Sürdürülebilir turizm kapsamında rekreasyon turizmi uygulamaları, çevreye duyarlı, toplumu destekleyen ve ekonomik sürdürülebilirliği sağlayan yaklaşımlar ile desteklenir. Bunlardan ilki, Doğa Tabanlı Rekreasyon Aktiviteleri genellikle çevre ve doğaya dayalı aktiviteler olarak bilinmektedir. İkincisi, eko-turizmdir. Doğal alanlarda yürüyüş, kuş

gözlemi, botanik turlar gibi aktivitelerle doğa deneyimlenir. Bu aktiviteler doğanın korunmasına katkı sağlar ve çevresel farkındalığı artırarak ziyaretçilerin de doğayla bütünleşmelerine ve doğa eğitimine yönelmelerine katkı sağlarlar. Uluslararası Eko-turizm Topluluğu (TIES; 1990) turistik faaliyetlerin devamlılığında bölge halkının huzurunu, güvenini sağlayan ve çevreyi, doğayı koruyan turizm çeşidi olarak eko-turizmi belirtmiştir (Cinnioğlu, 2006). Ayrıca çevre eğitim ve farkındalık etkinlikleri, çevre atölyeleri, geri dönüşüm, organik tarım ve sürdürülebilir yaşam pratikleri üzerine eğitimler sağlanarak sürdürülebilirlik anlamında güncel kalınması temin edilebilir. Koruma Programları da bir diğer ekolojik turizm faaliyetleri arasında yer almaktadır. Doğal alanların korunması ve çevre temizliği gibi topluluk katılımlı etkinlikleri kapsar. Ekoloji Turları ise ziyaretçilere yerel ekosistemler, biyolojik çeşitlilik ve çevresel koruma hakkında bilgi sunan turlardır. Sonucusu ise milli park ve koruma alanlarıdır. Milli parklar, rezervler ve koruma alanları ziyaret edilirken, doğanın korunması ve sürdürülebilir yönetim öncelikli olarak ele alınır.

Toplum Temelli Rekreasyon ve Turizm

Kültürel Deneyimler: Yerel halkın geleneksel yaşam tarzını deneyimleme, el sanatları atölyelerine katılma ve yerel mutfakları keşfetme gibi aktivitelerle turistler, yerel kültürle etkileşim kurarak gerçekleştirebilirler. Nitekim efsaneler, halk hikâyeleri, maniler, sözlü gelenek ve güzellmeler, bilindik toplumsal ritüellerden sayılan meddah ve ortaoyunu, kukla showlar, sahne sanatları ve gösteri şenlikleri, yöresel lezzetler, dokuma ve el sanatları, bakır, gümüş, ahşap gibi ata-dede mirası olan meslek grupları somut olmayan kültür hazineleri ve mirasının bileşenleri olarak korunmaktadır (Aydoğdu Atasoy, 2014:126).

Topluluk Rehberliği: Yerel rehberler eşliğinde yapılan turlar, yerel bilgi birikimini değerlendirir ve toplulukların turizm gelirlerinden faydalanmasını sağlar.

Çevre Dostu Spor ve Macera Turizmi

Latincesi “adventura”, Fransızcası “adventure”, İngilizcesi “adventure” olan macera kelimesi dilimize İngilizce dilinden geçtiği bilinmektedir (Etimonline, 2023). Macera rekreasyonu genellikle doğayla iç içe olan alanlarda var olsa da aslında artık kapalı alanlarda ve hatta sanal rekreasyon kaynaklarının da bulunduğu bilinmektedir (Kaya, 2020:62).

Doğa Sporları: Kayak, rafting, tırmanış, dağ bisikleti gibi sporlar doğal alanlarda, çevresel etkiyi en aza indirgeyerek yapılır. Düşük etkili aktiviteler,

minimal yapılaşma gerektiren ve çevreyi koruyan aktiviteler (örneğin, kano turları, sürdürülebilir balıkçılık) teşvik edilir.

Yeşil Sertifikalı Tesisler ve Hizmetler

Sürdürülebilirliğin sağlanması ve standartların belirlenmesinde ölçüm ön koşulunun yapılması ve süreç boyunca izleme yöntemiyle bazı ülkelerin birtakım sertifikasyonlar hazırladığı ve özellikle LEED sertifikasının Türkiye' nin de dâhil olduğu ve birçok ülke tarafından uluslararası boyutta kullandığı bilinmektedir (Çillioğlu Karademir ve Dağ, 2021). Çevre dostu konaklama, enerji verimliliği, su tasarrufu ve atık yönetimi gibi sürdürülebilir uygulamaları olan oteller ve kamp alanları tercih edilir. Sürdürülebilir ulaşım konusu, elektrikli bisikletler, toplu taşıma seçenekleri ve yürüyüş yolları gibi çevre dostu ulaşım imkânları sağlanır.

Bu uygulamalar, sürdürülebilir turizmin temel ilkeleri olan çevresel koruma, sosyal fayda ve ekonomik sürdürülebilirlik doğrultusunda rekreasyon turizminin şekillendirilmesini sağlar. Turizmin, ziyaret edilen yerler ve yerel halk üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirirken, pozitif etkilerini maksimize etmek için tasarlanmıştır. Mekân, planlama ve yönetim üçleminden ulusal, bölgesel ve yöresel boyutta birbirleriyle oldukça uyumlu, alakadar ve yöreseli daha ön platforma taşıyan özellikle tüm pay ortaklarını katılıma davetkâr nitelikte olan bir yaklaşımdır planlı turizm yaklaşımı (Uğurlar, 2017).

Sürdürülebilir Turizmde Rekreasyon Turizmi Kapsamında Düzenlenen Etkinlik Türleri

Doğayı koruyan, toplumsal faydayı gözeten ve ekonomik sürdürülebilirlik hedefleyen çeşitlilikte olabilir. Bu kapsamda gerçekleştirilebilecek başlıca etkinlik türleri ile ilgili başlıklar şu şekilde sıralanabilir.

- Doğa ve Eko-turizm Etkinlikleri

Bu tür etkinlikler doğa yürüyüşleri (trekking), kuş gözlemciliği, botanik turlar ve yaban hayatı izleme olarak bilinmektedir. Rehberli ya da münferit olarak uygulamak mümkündür.

Doğal alanlarda rehberli veya bireysel olarak yapılan yürüyüşlerdir. Özellikle biyolojik çeşitliliği yüksek alanlarda kuş gözlemi etkinlikleridir. Bölgede botanik alanları keşfetme, bitki örtüsünü tanıma ve endemik bitkileri izleme amaçlı yapılan geziler olarak ifade edilir. Doğal yaşam alanlarında yaban hayatını izleme ve belgeleme etkinlikleri olarak açıklanan geziler ise yaban hayatı izleme etkinlikleridir.

- **Kültürel ve Toplumsal Etkinlikler**

Yerel Kültür Turları ile yerel halkın yaşam biçimlerini, el sanatlarını ve geleneksel etkinliklerini tanıtan turlar şeklinde gerçekleştirilir. El sanatları atölyeleri, yerel zanaatkârlarla birlikte yapılan el sanatları ve geleneksel üretim atölyeleridir. Yerel festivalleri ve şenlikleri en genel tanımla bölgenin kültürel mirasını ve geleneklerini yaşatan festivaller ve etkinlikler olarak ifade etmek mümkündür. Daha ayrıntılı ifadeyle festivaller, ait olduğu ülkelerde mevcut imajı geliştirerek herhangi bir olumsuz imajı değiştirip iyileştirme gibi bir yapıcı özelliği bulunmaktadır. Yine bölgesel ve kentsel kalınmanın baş aktörü olan festivallerin salt sanatsal etkinliklerle sınırlandırmayıp özellikle nesiller arası yolculuklarda, ülkesel kültür dokusunun korunmasında ve yaşamına devam ettirilmesinde, kültürel ve ekonomik kalkınmanın önemli bir aracı olarak değerlendirmek daha yerinde olacaktır (Atak, Tatar ve Tunaseli, 2017).

Macera ve spor etkinlikleri üç grupta sıralanabilir. Bunlardan ilki, doğal alanlarda rehberli veya bireysel olarak yapılan tırmanış aktiviteleri, kaya tırmanışı şeklindedir. Su sporları, sürdürülebilir balıkçılık, kano, rafting ve dalış gibi su temelli macera sporları da adrenalin tutkunu turistler için çekici aktiviteler arasında yer almaktadır. Bir diğeri doğal ve kültürel güzellikleri keşfetmek için düzenlenen bisiklet turlarıdır. İkinci grupta yer alan sağlık ve wellness etkinlikleridir. Doğa terapisi (forest bathing) olarak orman ortamında stres azaltma ve rahatlama sağlayan etkinlikleri ifade eder.

SPA ve termal turizm doğal kaynaklardan faydalanarak yapılan sağlık odaklı aktiviteler, sürdürülebilir tesislerde ve doğal çevrenin korunmasına özen göstererek gerçekleştirilir. Yoga ve meditasyon kampları kişisel sağlığı ve çevre duyarlılığını artırıcı, doğayla iç içe, çevresel etkiyi azaltan yoga ve meditasyon kampları gibi aktiviteler şeklindedir. Son olarak sanat ve fotoğraf etkinlikleri grubunda yer alan doğa fotoğrafçılığı turlarını, açık hava sanat çalıştaylarını, topluluk katılımı ve gönüllülük etkinliklerini ve sosyal sorumluluk projelerini sıralamak mümkündür. Bu aktivitelerde yerel halkın yaşam standartlarını iyileştirmeye yönelik projelerde turistlerin katılımının özendirici olması önemlidir

Bu etkinlik türleri, sürdürülebilir turizmin üç temel ayağı olan çevre, toplum ve ekonomi üzerindeki olumlu etkileri artırmayı hedefler. Bu sayede, turizm faaliyetleri doğal kaynakların korunmasına katkıda bulunurken, yerel toplulukların ekonomik ve sosyal refahını da desteklemektedir. Animasyon ve rekreasyon, turizm sektöründe birbirini tamamlayan ve misafirlerin deneyimlerini zenginleştiren iki önemli unsurdur. Özellikle sürdürülebilir turizm kapsamında, bu iki kavramın uyumlu bir şekilde uygulanması,

ziyaretçilerin memnuniyetini artırırken aynı zamanda çevresel ve kültürel hassasiyetleri de gözetir.

Animasyon ve Rekreasyonun Tanımı ve İlişkisi

Animasyon: Turizmde animasyon, ziyaretçilere eğlenceli ve keyifli vakit geçirmeleri için sunulan çeşitli etkinlikler, gösteriler ve aktiviteleri kapsar. Bu etkinlikler genellikle eğlence odaklıdır ve tatil köyleri, oteller, tatil merkezleri gibi yerlerde sıkça görülür. Amacı, misafirlerin aktif katılımını sağlamak ve tatil deneyimlerini daha unutulmaz kılmaktır.

Rekreasyon: İnsanların boş zamanlarını keyifli, dinlendirici ve faydalı bir şekilde değerlendirdikleri etkinliklerdir. Doğada yapılan yürüyüşler, spor aktiviteleri, kültürel geziler ve sağlık odaklı aktiviteler gibi çeşitlilik gösterir. Rekreasyon, bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlığını destekler. Hatta otantik rekreasyon olarak bilinen rekreasyon kişinin sadece sevdikleriyle zamanını değerlendirmesi olsun veya düşkünü olduğu bir hobiye takip etmesi duygusuna ilaveten bütün bu edindiği tecrübeyi bireysel önem olarak atfedilmesi durumu yani bireyin inanç ve değer kavramlarıyla ahenkli oluşunu açıklamaktadır (Uslu, 2023).

Animasyon ve rekreasyonun ortak yönlerine bakıldığında eğlence ve dinlenme, misafirlerin eğlenmesini ve dinlenmesini hedefleyen kavramlardır. Animasyon programları genellikle rekreasyona dayalı etkinlikleri de içerir. Bu durum ziyaretçilerin tatil deneyimlerini daha keyifli hale getirdiği söylenebilir. Animasyona aktif katılım hem animasyon hem de rekreasyon etkinlikleri, katılımcıların aktif rol almasını teşvik eder. Bu, sosyal etkileşimleri artırır ve grup dinamiklerini güçlendirir. Stres azaltma ve sağlık; bu etkinlikler, stresin azaltılmasına, zihinsel ve fiziksel sağlığın iyileştirilmesine katkı sağlar. Yoga, doğa yürüyüşleri veya yaratıcı atölyeler gibi etkinlikler bu amaca hizmet etmektedir.

Günümüz tatil anlayışının gelişmesi ve değişmesiyle birlikte rekreasyon ve animasyon kavramları öylesine kanıksanmıştır ki destinasyon seçiminde gerek müşteri tarafından gerekse tur operatörleri ya da seyahat acentaları tarafından belirleyici bir tercih nedeni haline almıştır (Dalkılıç ve Mil, 2017).

Sürdürülebilirlik açısından animasyon ve rekreasyonun uygulanışı konusu, çevre dostu animasyonlar yaklaşımı ile animasyon programları, doğayı ve çevreyi koruma bilincini artıracak şekilde tasarlanabilir. Örneğin, geri dönüşüm yarışmaları, çevre temizliği etkinlikleri veya doğa temalı yaratıcı oyunlar düzenlenebilir. Bir diğeri kültürel duyarlılık konusudur. Yerel kültüre duyarlı animasyon programları, misafirlerin yerel gelenek ve görenekleri öğrenmelerine olanak tanır. Bu da kültürel sürdürülebilirliği

desteklemektedir. Üçüncü olarak sürdürülebilir rekreasyon etkinlikleri konusudur. Rekreasyon etkinlikleri, çevresel etkiyi en aza indirecek şekilde planlanmalıdır. Örneğin, enerji tüketimini azaltan etkinlikler, doğal kaynakları koruyan ve topluma fayda sağlayan programlar öne çıkmaktadır.

Sektörde konuyla ilgili olarak ekolojik animasyon, sağlık ve wellness animasyonları, macera animasyonları ile ilgili örnek uygulamalardan da yararlanılmaktadır. Doğal ortamların en bilinenleri doğa eğitimleri, ekoyunlar ve çevre bilincini artıran etkinliklerdir. Bir diğeri yoga, meditasyon, doğa terapisi gibi hem sağlığı hem de ruhu besleyen animasyonlar olarak açıklanabilir. Son olarak doğa sporları, hazine avı oyunları ve macera parkları gibi adrenalini dolu aktiviteler şeklinde sıralanabilir.

Animasyon Destekli Rekreasyon Turizmi Türleri

Animasyonların tatil turizminde benimsenmesinin ana nedeni her yaşta misafire uygunluğu ve keyifli vakit geçirebilmelerine katalizör olmalarıdır. Dolayısıyla çok çeşitli olmalıdır. Çünkü sıra dışı aktiviteler arayışında olduğu düşünülen turistler için birer çekicilik nedeni olduğu varsayılan animasyonlar günümüz turizm anlayışında animasyon çeşitliliğiyle beklenen doyumu sağlamak durumunda kalmaktadır (Dalkılıç ve Mil, 2017).

- Doğa ve Macera Animasyonları

Doğa yürüyüşleri animasyonları, macera parkları ve oyun alanları, gece yürüyüşleri ve yıldız gözlem etkinliği gibi aktiviteler, eğitimi ve güvenilir animatörler eşliğinde doğayı keşfetmek, sağlık ve spor amaçlı yürüyüş etkinliği, eğlenceli macera deneyimleme amacıyla yapılabilmektedir.

- Kültürel ve Eğitici Animasyonlar

Kültür kavramı toplumların milli değerlerini koruyan ve kuşaklar arası aktarımı sağlayan milli değerleri taşıyan bir kimlik olarak her türlü değişen ve gelişen koşullara çok geç adapte olabilmenin yanı sıra gelecek nesillere aktarım görevi üstlenen bir kavramdır (Kolaç, 2009:20). Dolayısıyla kültür temalı eğitici animasyonları üç başlıkta sıralamak mümkündür:

Yerel Kültür ve Sanat Atölyeleri: Yerel müzik, dans, el sanatları ve yemek pişirme gibi fes etkinlikler, turistlere yerel kültürü tanıtmak amacıyla animatörler eşliğinde düzenlenir.

Kostümlü Tarih Canlandırmaları: Tarihi mekânlarda veya otel alanlarında, animatörler tarafından gerçekleştirilen kostümlü gösteriler ve tarih canlandırmalar örnek verilebilir.

Geleneksel oyunlar ve etkinlikler, misafirlerin yerel kültürü ve geleneksel oyunları deneyimlemeleri için animasyon ekipleri tarafından düzenlenen aktivitelerdir.

- **Sağlık ve Wellness Animasyonları**

Yoga ve meditasyon seansları, fitness ve dans aktiviteleri, doğa terapisi etkinlikleri uzman rehber eşliğinde sağlık odaklı ve doğayla iç içe mekanlar ya da havuz başı aktiviteleri olarak gerçekleştirilebilmektedir.

- **Çevre Bilinci ve Eğitici Animasyonlar**

Çevre Eğitim Programları: Animatörlerin liderliğinde, çocuklara ve yetişkinlere yönelik doğa koruma, geri dönüşüm ve çevre bilinci artırıcı etkinlikler düzenlenmektedir. Doğa oyunları ve çevre bilinçlendirme yarışmaları organize edilerek faaliyete geçirildiğinde misafirlerin katılımıyla düzenlenen, çevre koruma temalı oyunlar ve yarışmalar eğlendirirken eğitilen bir süreci ifade edebilir. Bir diğeri eko-sanat atölyeleridir. Doğal malzemeler kullanarak yapılan sanat etkinlikleri, geri dönüşüm projeleri ve sürdürülebilir sanat çalışmaları olarak turist tercihine sunulmaktadır.

- **Eğlence ve Spor Animasyonları**

Havuz Oyunları ve Su Sporları: Havuzda düzenlenen su oyunları, su topu, aqua fitness gibi aktiviteler animatörler eşliğinde gerçekleştirilir.

Spor Turnuvaları ve Yarışmalar: Plaj voleybolu, mini golf, masa tenisi gibi sportif aktiviteler, animasyon ekiplerinin düzenlediği turnuvalar şeklinde sunulur.

Gece Eğlenceleri ve Temalı Partiler: Otel veya tatil köylerinde düzenlenen temalı geceler, dans gösterileri ve müzikli etkinlikler.

- **Çocuk Kulübü ve Aile Aktiviteleri**

Özellikle tatilcilerin destinasyon seçiminde ve tatil turizmi için konaklama işletmesi tercihinde önemli olmaktadır. Aslında tatil çocuk birey için sadece tatil olmayıp aksine çocuk rekreasyonu kavramını da turizme dâhil etmiş olmaktadır. Çünkü çocuk birey için hem mental, hem fiziksel hem de ruhsal olarak gelişimine destek olabilecek büyük zaman dilimini kapsayan çocuk rekreasyonu aktiviteleri eğlenmekle gelişimi bir arada sunmaktadır (Dalkılıç ve Mil, 2017).

Çocuk animasyonları, çocuklar için özel olarak tasarlanan, eğitici ve eğlenceli oyunlar, atölyeler ve gösterileri kapsayan etkinliklerdir.

Gece - gündüz farklı aktivitelerin planlandığı çocuk animasyonu, mini kulüpler şeklinde, aqua park konseptiyle özellikle çocuk bireylerin daha sosyal

varlıklar olmalarına yardımcı olurken, akşamları grup dansları niteliğinde de eğlendirici boyuta da yönelerek mutlu ve yetenekli olmalarına özendirici rol üstlenmektedir (Costa ve Glinia, 2004; Mikulić ve Prebežac, 2011; Pompl, 1993).

Aile yarışmaları ve oyunlar, aile üyelerinin birlikte katılabileceği oyunlar ve yarışmalar, animasyon ekipleri tarafından organize edilir. Bilindiği gibi her memnun, mutlu ve sağlıklı çocuk konuk daimi bir tatilcidir. Otellerin çocuk bakıcılığı hizmetlerine ek olarak öğretici, eğlendirici ve hoşça vakit geçirmelerine imkân sağlayan sorumluluğu hiç kuşkusuz uzman animatörler yerine getirmektedir ve bu animasyonlar görsel tekniklerle, kum oyunları, oyun havuzları, tiyatro, dans, ses- müzik yarışma prensipleri şeklinde olabilmektedir (İnceöz, 2018).

Hazine avı ve doğa keşfi çocuk kulübü faaliyetlerinde çocukların doğayı tanımalarını sağlayan eğlenceli hazine avları ve keşif turları şeklinde gerçekleştirilir.

Sürdürülebilirlik Açısından Animasyon Destekli Rekreasyon

Animasyon destekli rekreasyon aktiviteleri, sürdürülebilir turizm ilkeleri doğrultusunda düzenlenerek, çevreye duyarlı, kültüre saygılı ve topluma katkı sağlayacak şekilde planlanabilir. Bu tür aktiviteler, turistlerin doğa ve kültürle etkileşimini artırırken, eğlenceli bir tatil deneyimi sunar ve ziyaretçilerin sürdürülebilir turizme katılımını teşvik eder.

Sürdürülebilir turizm, ekonomik büyüme sağlarken çevresel koruma ve toplumsal faydayı ön planda tutan bir yaklaşımdır. Bu model, ülke ekonomisine çeşitli şekillerde olumlu katkılar sağlayabilir. Sürdürülebilir turizmin ülke ekonomisine olan başlıca katkıları ise şöyle sıralanabilir:

Yerel ekonominin güçlendirilmesi, yerel iş imkânlarının artması, küçük işletmelerin desteklenmesi, yerel ürün ve hizmetlerin talebinin artması konularında sürdürülebilir turizm, yerel halkın turizm sektörü içerisinde aktif rol almasını sağlar. Otelcilik, rehberlik, el sanatları üretimi gibi doğrudan turizmle bağlantılı işlerin yanı sıra, yerel tarım, gıda üretimi ve diğer destekleyici sektörlerde de istihdam yaratır. Ayrıca, gelir dağılımının istikrarına, yerel ekonominin canlılığının korunmasına ve zanaatkarların gelirlerindeki artışa katkılar sağlamaktadır.

Uzun vadeli ekonomik dayanıklılık, çeşitlendirilmiş ekonomi, mevsimsellik sorununun azaltılması, doğal ve kültürel mirasın korunması, çevresel koruma için fon sağlanması, kültürel mirasın değerlendirilmesi, yatırım ve altyapı gelişimi, vergi gelirlerinin artması, artan turizm gelirleri,

sürdürülebilir altyapı yatırımları ve sürdürülebilir işletmelerden sağlanan vergi gelirleri, yeni turizm yatırımları ve işletmeler, marka değeri ve imajın gelişmesi, kaliteli turist çekme potansiyeli gibi konular turizmde sürdürülebilirliğin temelini oluşturmaktadır. Kültürel miras salt coğrafi ve tarihi eserler olmayıp toplumların geçmiş tüm alışkanlıklarının günümüze taşınarak yaşamına devam etmesi olarak öğrenilmiştir. Dolayısıyla, bir toplumun yeme-içme alışkanlıkları kuşaklar arası aktarılan damak tadı ve lezzet durakları da o toplumun doğal ve kültürel mirasıdır. En genel tanımla kültürel miras, nesiller arası etkileşimle beraber milli değerlerin bilincinde, toplumsal yaratıcılığın ve kültürel birikimin aktarılmasıdır. Evrensel nitelikte olup toplum tarafından oluşturulmuş tarihi ve kültürel eserlere verilen isimdir (Çınar ve Aydın, 2000:1).

Kültürel mirasın en önemli temsilcilerinden biridir yöresel lezzetler. Özellikle günümüzde gastronomi turizmine yön veren önemli bir mirastır denilebilir (Baysal ve Yıldırım Saçılık, 2022). Sürdürülebilir turizm, tek bir kaynağa bağlı kalmadan çeşitli turizm türlerini (ekoturizm, kültür turizmi, agro-turizm vb.) teşvik eder. Bu, ekonomik krizlere ve piyasa dalgalanmalarına karşı daha dayanıklı bir ekonomik yapı oluşturur. Doğa ile iç içe, sürdürülebilir ve anlamlı bir tatil deneyimi arayanlar için cazip bir seçenektir. Ayrıca, kırsal ekonomiyi destekler ve tarımsal sürdürülebilirliği artırıcı bir turizm dalıdır. Sürdürülebilir turizm, çevre dostu altyapı yatırımlarını teşvik eder. Enerji verimliliği, su tasarrufu, atık yönetimi ve yeşil binalar gibi yatırımlar, hem turizm sektörü için maliyetleri düşürür hem de çevreyi korur. Sosyal Sorumluluk Projeleriyle ise sürdürülebilir turizm işletmeleri genellikle sosyal sorumluluk projeleriyle yerel toplulukları desteklemesi söz konusudur. Bu projeler, yerel halkın yaşam kalitesini iyileştirebilir ve toplumsal refahı artırabilir. Sürdürülebilir turizmin bu katkıları, ekonomik büyümenin yanı sıra çevresel ve sosyal dengeyi de sağlayarak uzun vadeli bir kalkınma modeline katkıda bulunur. Bu yaklaşım, ülkelerin turizm sektöründe daha dirençli, adil ve çevreye duyarlı bir yapıya sahip olmasını destekler.

Sonuç ve Öneriler

Animasyon ve rekreasyon, sürdürülebilir turizmde misafir memnuniyetini artırırken, çevreyi koruma ve toplumsal faydayı destekleme fırsatı sunmaktadır. İyi planlanmış animasyon ve rekreasyon programları, turistlerin çevreye ve yerel kültüre daha duyarlı olmasını teşvik ederek turizm deneyimlerinin kalitesini artırıcı etki yaratır.

Animasyon destekli rekreasyon turizmi, turizm tesislerinde misafirlerin tatil deneyimlerini zenginleştirmek için çeşitli animasyon etkinlikleriyle desteklenen rekreasyona dayalı aktiviteleri içerir. Bu yaklaşım, turistlerin tatillerini daha eğlenceli, dinlendirici ve unutulmaz kılmayı amaçlar. Animasyon destekli rekreasyon, özellikle sürdürülebilir turizmde, çevresel ve kültürel hassasiyetleri de dikkate alarak, eğlenceyi ve dinlenmeyi bir araya getirir. Sürdürülebilirliğin turizmde başarılı olabilmesi için, bölgesel aktivitelerin yerel ekosisteme, topluma ve ekonomiye uygun şekilde planlanması ve uygulanması gereklidir. Bölgesel aktiviteler, bölgenin doğal, kültürel ve sosyal özelliklerini dikkate alarak, sürdürülebilirlik ilkelerine uyumlu bir şekilde geliştirilebilir. Turizmde sürdürülebilirliği destekleyebilecek bölgesel aktivite önerileri ile rekreasyon ve animasyon kavramlarının daha da kanıksanacağı hiç kuşkusuz bir gerçektir. Şöyle ki;

1. Doğa ve eko-turizm aktiviteleri grubunda, milli park ve doğa yürüyüşleri önemli olabilmektedir. Doğal parklar ve koruma alanlarında rehberli yürüyüşler düzenlenerek, ziyaretçilerin bölgenin biyolojik çeşitliliği ve ekosistemleri hakkında bilgi sahibi olması sağlanabilir. Bir diğeri, kuş gözlemciliği turlarının düzenlenerek bölgedeki kuş türlerini tanıtan ve doğa koruma bilincini artıran kuş gözlem etkinlikleri ile turistleri hem eğitici hem dinlendirici hem de unutulmaz tabiat tatili imkânı sunulabilir. Yine, sürdürülebilir kamp ve doğa sporları sayesinde çevreye zararı olmayan kamp alanları, kano, rafting ve bisiklet turları gibi doğayla uyumlu spor aktiviteleri ile rekreatif faaliyetlerin animasyonla bütünleşmesine odaklanılabilir.

2. Kültürel ve toplumsal aktiviteler bir toplumun birikimi olmasının yanı sıra önemli bir çekiciliktir. Bununla ilgili kültürel miras turlarının varlığı, tarihi yerler, müzeler, arkeolojik alanlar ve kültürel anıtların tanıtıldığı, yerel rehberler eşliğinde yapılan turlar ile aktiviteler zenginleştirilerek artırılabilir. Bir diğeri önemli faaliyet grubu, yerel festivaller ve el sanatları atölyelerinin bölgeye kazandırılmasıdır. Bölgenin kültürel festivallerini tanıtarak ve yerel el sanatları atölyeleri düzenleyerek turistleri yerel kültürle buluşturma noktasında önemli olabilmektedir.

Geleneksel Lezzet Turları, her bölgenin kendine özgü yeme- içme alışkanlığını ifade eder. Yerel gıda ürünleri ve geleneksel mutfağı tanıtan yemek turları, şarap tadımları ve çiftlik ziyaretleri ile hem ülkenin hem de bölgenin lezzet alışkanlıklarını ve beslenme standardını anlamayı, öğrenmeyi geliştirebilir.

3. Sağlık ve wellness aktiviteleri üç kategori ile sürdürülebilir turizmde farkındalık oluşturabilir. Birincisi, termal ve SPA turizmi (bölgedeki doğal

kaynaklardan faydalanarak termal ve SPA merkezlerinin sürdürülebilir yönetimi).

İkincisi, doğa terapisi ve orman banyosu (forest bathing) dur. Ziyaretçilere doğada rahatlama ve stresten arınma imkânı sunan doğa terapisi seanslarını ifade eder. Son olarak, yoga ve meditasyon kamplarıdır. Doğayla iç içe, sessiz ve huzurlu ortamlarda yoga ve meditasyon kampları olarak sıralanabilir.

4. Çevre, eğitim ve farkındalık aktiviteleri ile bölgenin çevre temizliği ve geri dönüşüm etkinlikleriyle mümkündür. Yerel halk ve turistlerin katılımıyla plaj, orman ve park temizliği gibi çevre koruma faaliyetleri yoğun bir şekilde uygulanabilir. Ekolojik eğitim programları, bölgedeki ekosistemler, yerel bitki ve hayvan türleri hakkında eğitim atölyeleri ve doğaya dayalı eğitim okulları olarak ifade edilebilir. Sürdürülebilir Tarım ve bahçecilik davranışı ile ziyaretçilere organik tarım, kompost yapımı ve perma kültür teknikleri hakkında eğitimler sunarak hem turistlerin hem de bölge halkının faydasına olabilecek hareketliliği kapsamaktadır.

5. Macera ve spor aktiviteleri kapsamında sürdürülebilir doğa sporları bakımından bölgenin doğal yapısına uygun, düşük çevresel etkiye sahip spor aktiviteleri, örneğin kaya tırmanışı, yamaç paraşütü veya zip-line turları gibi rekreasyon faaliyetler sıralanabilir. Yine adrenalin parkları ve doğa maceraları ziyaretçilerin doğayla etkileşimde bulunarak keyif alabileceği macera parkları ve aktiviteleri sunmaktadır.

6. Topluluk katılımı ve gönüllülük projeleri gönüllü çalışma kamplarını ve dolayısıyla çevre koruma, toplumsal kalkınma veya sürdürülebilir tarım projelerine destek veren gönüllülük programları gibi kitle hareketliliğini öngörür. Ayrıca yerel üreticilerle işbirliği yapma yöntemi turistlerin yerel üreticilerle doğrudan etkileşime geçebileceği, üretim süreçlerini görebileceği ve yerel ürünleri deneyimleyebileceği turları gerçekleştirme fırsatını doğurur.

7. Sürdürülebilir sanat ve kültür aktivitelerinin önemi büyüktür. Açık hava sanat sergilerinde yerel sanatçıların sürdürülebilirlik temalı eserlerini sergilediği açık hava galerilerini ifade eder. Çevre temalı film gösterimleri ve konserler, çevre bilinci oluşturacak temalı film gösterimleri, müzik konserleri ve diğer kültürel etkinlikler gibi hareketliliklerle hem çekicilik kazandırmak hem de memnuniyet sağlamak için önemli olabilir. Bölgesel aktiviteler, ziyaretçilerin deneyimlerini zenginleştirirken, bölgenin çevresel ve kültürel kaynaklarının korunmasını sağlar. Sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda tasarlanan bu tür etkinlikler, bölgesel turizmin uzun vadede başarılı olmasına ve yerel ekonominin sürdürülebilir kalkınmasına katkıda bulunur.

Kaynakça

- Atak, O., Tatar, S., Tunaseli, A., (2017). Kültürel Miras Oluşumunda Festival-lerin Yeri ve Önemi: Fethiye Müzik Köyü Üzerine Bir Değerlendirme. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 10 Sayı: 52 Volume: 10 Issue: 52, Issn: 1307-9581.
- Aydoğdu Atasoy, Özlem., (2014). Geçmişten Geleceğe Yaşayan Kültür Mirasımız (Türkiye Somut Olmayan Kültürel Miras Ulusal Envanteri), Ankara: Özyurt Matbaacılık.
- Baysal, K., & Yıldırım Saçılık, M. (2022). Yöresel Yemek Kültüründen Bir Miras; Milas Tepsi Böreği. International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR), 9(90), 2578–2586.
- Boller, F., Hunziker, M., Conedra, M., Elsasser, H., & Krebs, P. (2010, Nov). Fascinating Remoteness: The Dilemma of Hiking Tourism Development in Peripheral Mountain Areas. Mountain Research and Development, 30(4), 320-331. doi:10.1659/MRDJOURNAL-D-10-00018.1
- Çillioğlu Karademir, A. ve Dağ, A., (2021). Sürdürülebilirlik Uygulaması Olarak Yeşil Bina ve LEED Sertifikasyonu Üzerine Türkiye İnşaat Sektöründe Bir Çalışma. Akademia Doğa ve İnsan Bilimleri Dergisi, Derleme makalesi, 7(1), 2021: 63-83, e-ISSN: 2717-8528.
- Cinnioğlu, H., (2006). Sürdürülebilir Ekonomik Kalkınma Kapsamında Ekoturizmin Çevre Üzerindeki Etkilerinin Eleştirel Bir Bakış Açısıyla İncelenmesi. Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Metinleri, ISSN 1308–4453 (Print) ISSN 1308–4895 (Internet).
- Costa, G. ve Glinia, E. (2004). Sport Tourism in Greece. Journal of Sport and Tourism, 9 (3), p. 283-286.
- Çavuşoğlu, F., Kolbakır.E. S., (2022), “Doğa Temelli Turizme Katılan Turistlerin Seyahat Motivasyonlarını Ve Yaşam Doyumlarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 25, Sayı: 1, Yıl: 2023 Sayfa: 358-377, E-ISSN: 1308-0911.
- Çınar, K. ve Aydın, D., (2000). “The Sustainability of Cultural Heritage: Two Sample Houses in Konya, Earthquake Safe Lessons to be Learned from Traditional Construction?” On The Seismic Performance of Traditional Buildings International Conference, UNESCO, ICOMOS, İstanbul.
- Dalkılıç, G. ve Mil, B. (2017). Rekreasyon-Animasyon Hizmetlerinin Sınıflandırılması Ve Otel İşletmelerindeki Öneminin Değerlendirilmesi. Beykoz Akademi Dergisi, 2017; 5(2), 40-72.
- Demircan, Ş. (2016). Sürdürülebilirliğin Boyutları (Çevresel, Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Boyutları). (Edt.: Hüseyin Çeken), Sürdürülebilir Turizm (Temel Kavramlar ve İlkeler), ss. 11-23. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Demircan, Ş., Kurt, G., Çeken, H., & Özer, Ç. (2022). Yöresel Ürünlerin Kültür Turizminin Gelişimindeki Rolü: Mardin İli Örneği. *Turizm ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 2(2), 144-155.
- Etimonline, (2023). <https://www.etymonline.com>, Erişim Tarihi: 06.09.2024
- İnceöz, S., (2018). Konaklama İşletmelerinde Çocuk Bakıcılığı Hizmeti ve Çocuk Kulübü. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Turizm Fakültesi, Sita Yayınları, ISSN: 2651-2742 Sayı: 2.
- Kaya, A. (2020). Macera Rekreasyonu ve Rekreasyonel Aktiviteler. Editörler. İ. Kayantaş ve M. Söyler, *Sporda Akademik Yaklaşımlar 6* (55-70). Ankara: Gece Kitaplığı
- Kızıllırmak, İ. (2011). Dünya da ve Türkiye'deki Turizm İşletmelerinde Çevre Korumaya Yönelik Uygulamalar: Amacı ve Önemi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, (2), 1-12.
- Kolaç, E., (2009). "Somut Olmayan Kültürel Mirası Koruma, Bilinç Ve Duyarlılık Oluşturmada Türkçe Eğitiminin Önemi", *Millî Folklor*, (21)82, s. 19- 31.
- Mikulic, J. ve Prebezac, D. (2011). Evaluating Hotel Animation Programs at Mediterranean Sun and Sea Resorts: An Impact-Asymmetry Analysis. *Tourism Management*. 32(3), p. 688-696.
- Pompl, W. (1983). The Concept of Animation: Aspects of Tourism Services. *Tourism Management*. 4(1), p. 3-11.
- The International Ecotourism Society (TIES), (1990). <https://www.ecotourism.org/what-is-ecotourism> (Erişim Tarihi: 06.12.2014).
- Tıraş, H. H. (2012). Sürdürülebilir Kalkınma Ve Çevre: Teorik Bir İnceleme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 57-73.
- Uğurlar, A., (2017). Turizmde Sürdürülebilirlik: Bir Ölçülebilirlik Aracı Olarak Göstergelerin Önemi. *İdeal Kent Araştırmaları Dergisi* (Journal of Urban Studies) ISSN: 1307-9905 Sayı Issue 21, Cilt Volume 8, 2017-1, 118-140.
- UNEP. (2005). United Nations Environment Programme; World Tourism Organization. Making Tourism More Sustainable, A Guide for Policy Makers, <http://www.unep.fr/shared/publications/pdf/DITx0592xPA-TourismPolicyEN.pdf> (Erişim Tarihi: 10.09.2024)
- Uslu, T., (2023). *Özgül Zaman Etkinliklerine Rekreatif Katılım ve Kampüs Rekreasyonu*. Duvar Yayınları, ISBN: 978-625-6643-33-8, www.duvar-yayinlari.com